

Valtion budjetti 2022 ja julkinen talous

SKP:n Helsingin piirin seminaari 18.9.2021

Olli Savela

Budjettiesityksen pieniä plussia

- Arvonnousuvero (exit-vero) 2023
- Korkeiden vähennysoikeuden rajaaminen (Caruna ym.)
- Perusterveydenhoitoon (45) +50 miljoonaa euroa 2023, hoitotakuu: hoitoon viikossa?
- Lastensuojelun henkilöstömitoitus: 1:35 vuonna 2022, 1:30 2024
- Pakolaiskiintiötä nostetaan, määrä päättämättä
- Suomen Akatemian rahoitus 2022, kulttuurin rahoitus
- Joitakin konkreettisia ilmastotoimia

Mitä mieltä näistä?

- Kaivosvero 2023, kunnille 60 % tuotosta, mitä verotetaan?
- Täyssähköautojen verovapaus 1.10.2021
- Biokaasun käytölle liikenteessä vero
- Kotitalousvähennyksen laajennus hoivapalveluissa
- Opintotuen tulorajan nosto
- Yritysten poisto-oikeuksia lisätään ja jatketaan
- Julkisilta infrastruktuurihankkeilta poistetaan korkojen vähentämistä koskevat rajoitukset

Hallituksen ilmastopolitiikka

- Tavoitteena Suomi hiilineutraaliksi 2035
- Konkreettiset toimet budjetissa vähäisiä:
  - Jäteveron laajennus
  - Turvemaiden kosteikkoviljelyä lisätään
  - Öljylämmityksestä luopumisen tuki
- Ilman niitä tavoitteeseen ei päästä:
  - Turpeen polton tuki jatkuu
  - Maatalouden päästöt eivät juurikaan vähene
  - Liikenteen päästöt tuskin puolittuvat 2030 mennessä
  - Puiden polttaminen energiaksi jatkuu

Budjetin vaikutukset kuntiin

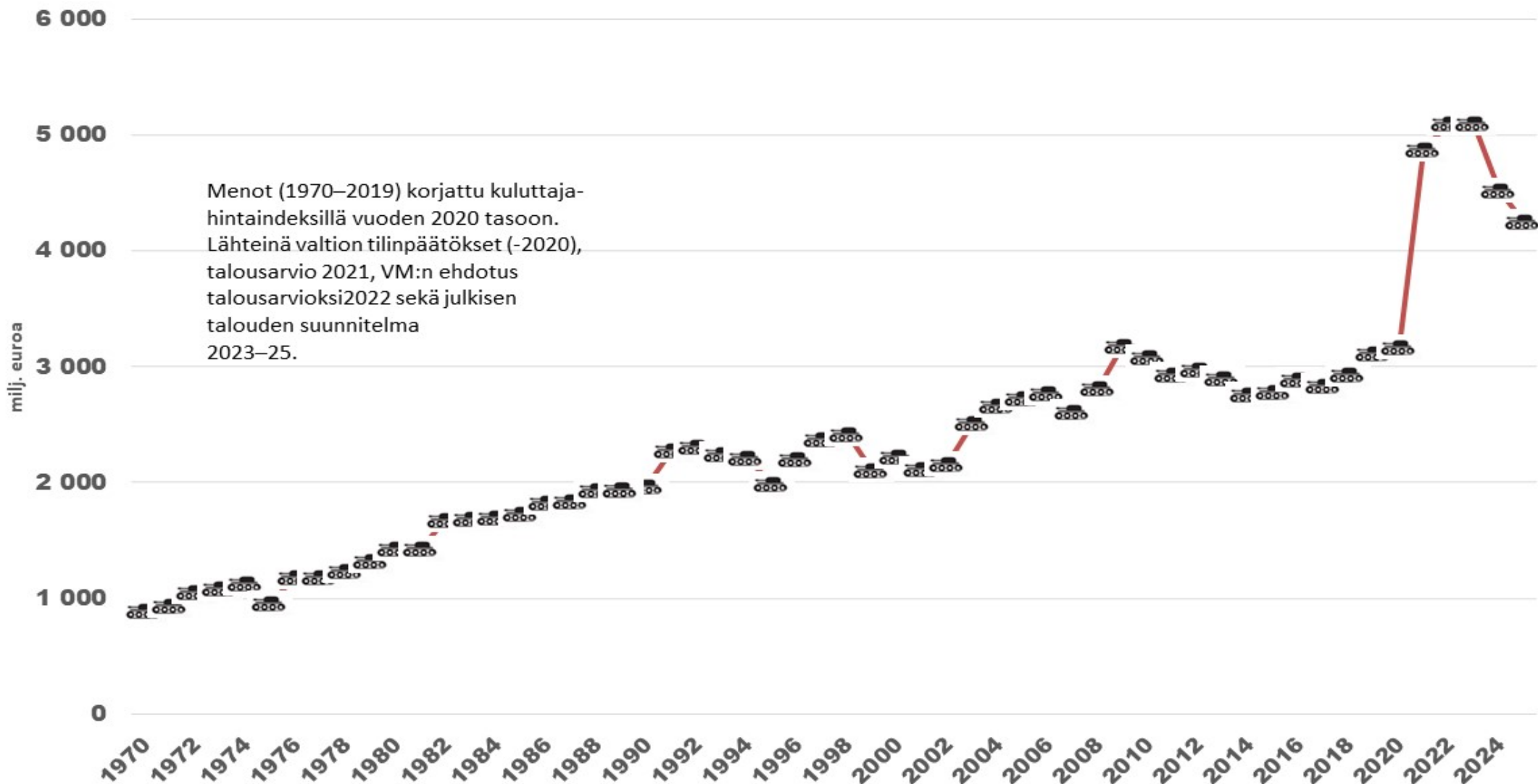
- Koronakustannukset on luvattu korvata kunnille, toistaiseksi näitä ei ole budjetoitu vuodelle 2022, korvataanko kaikki?
- Entä hoitovelka?
- Kuntaliiton arvion mukaan kehysriihen päätöksillä noin -500 miljoonan euron vaikutus kuntien talouteen:
  - Kustannustenjaon tarkistuksesta luovutaan 2022, jää pysyväksi vajeeksi
  - Kuntien valtionosuuksia supistaa työajan pidennykseen perustuneen kiky-leikkauksen palauttaminen pysyväksi

Asevarustelu

- HX-hävittäjähanke, eduskunnan myöntämät valtuudet 9,4 miljardia euroa, mitä sillä saa?
- Jaksotettu vuosille 2021 – 202x
- Vuosina 2021 ja 2022 1,5 mrd euroa
- Hallituksen budjettiriihen jälkeisessä yksityiskohtaisessa tiedotteessa asiaa ei edes mainita
- Suomen puolustusmenot per asukas maailman valtioiden joukossa jo ennen HX-hävittäjähankintaa 20 suurimman maan joukossa
- Pertti Honkasan kuvioita puolustusmenoista:

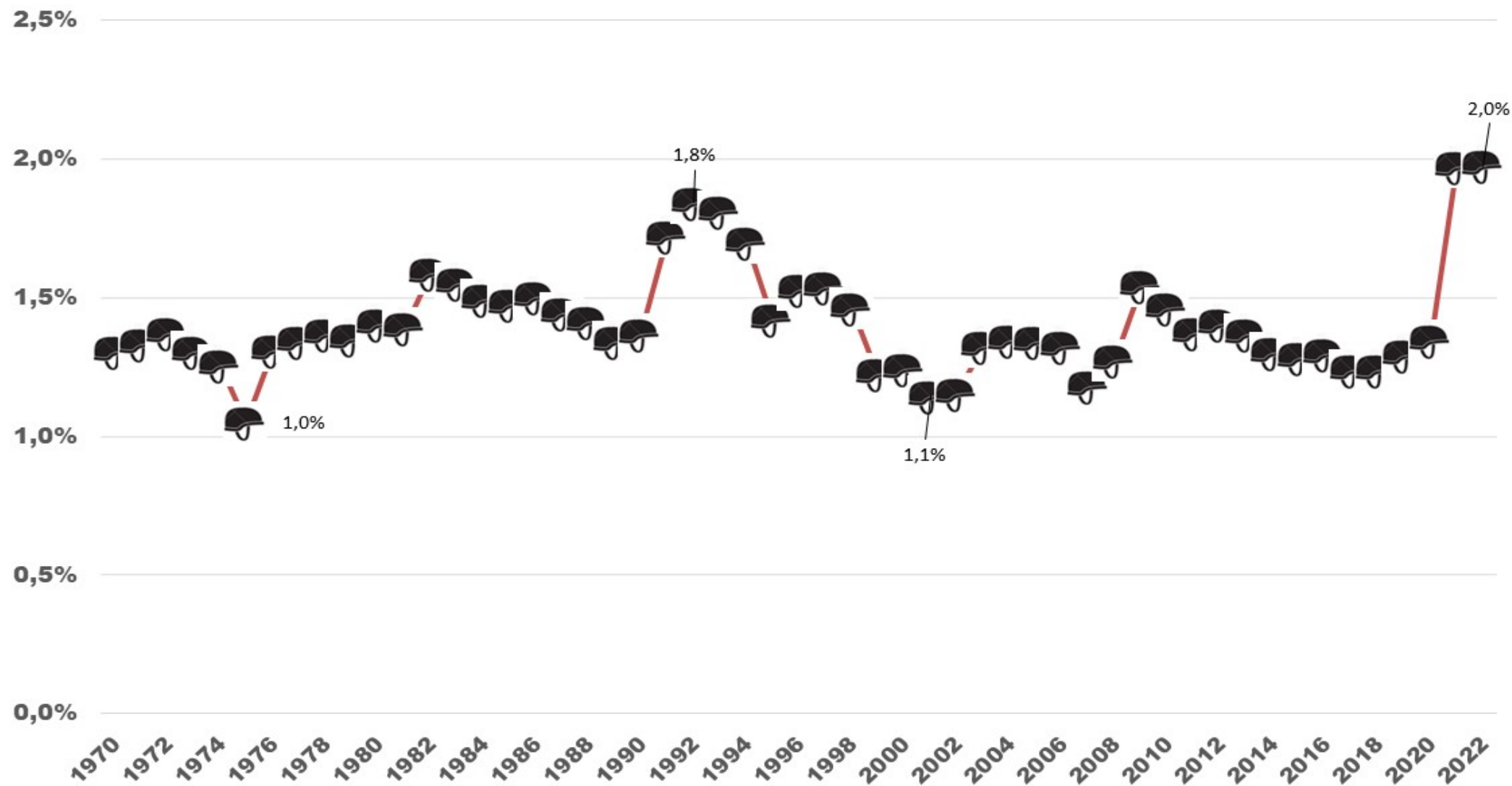
Puolustusministeriön menot 1970–2025

tilinpäätösten, budjettien ja menokehysten mukaan

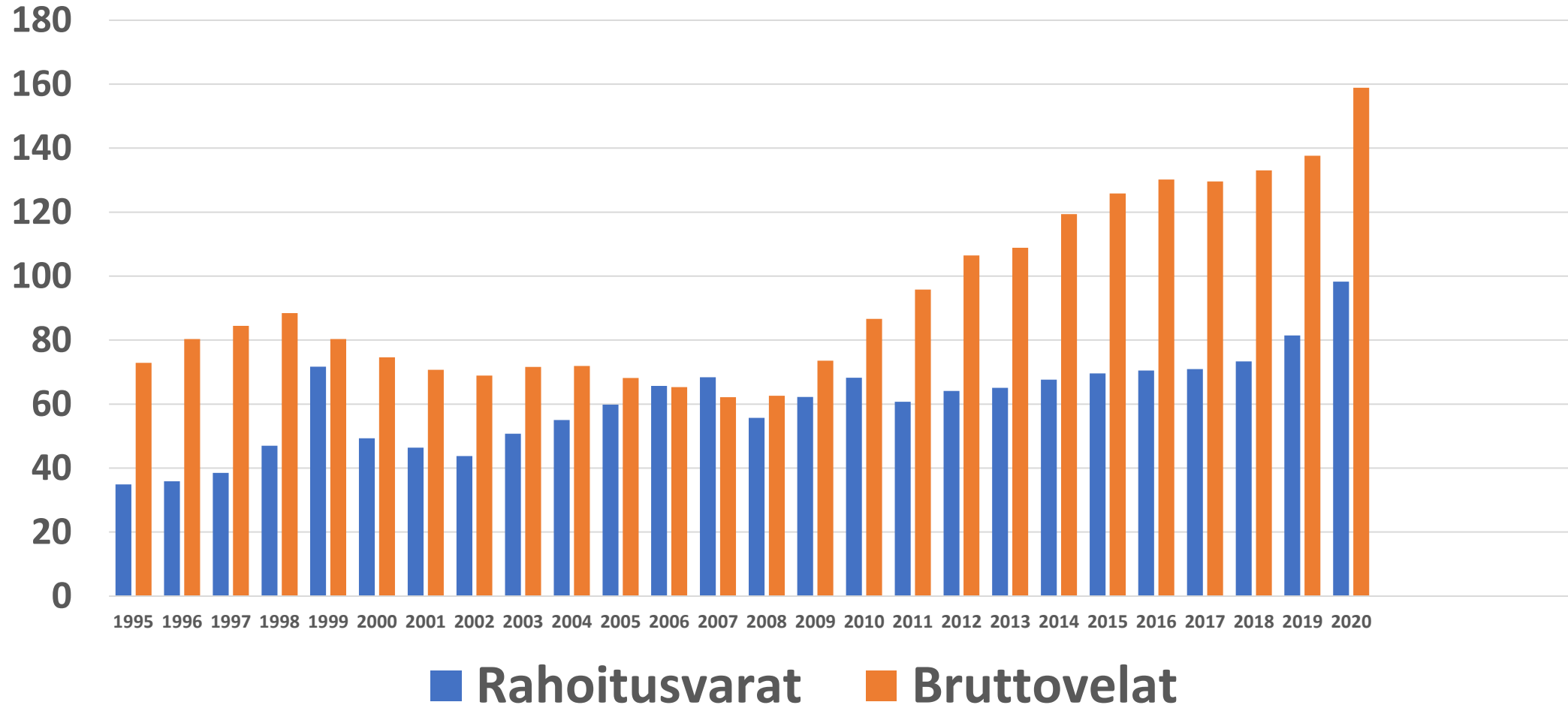
Puolustusministeriön menot, % BKT:sta, 1970–2022

tilinpäätösten, budjettien ja menokehysten mukaan

Valtionhallinnon rahoitusvarat ja velat, vuoden lopussa mrd euroa, Lähde: Rahoitustilinpito, Tilastokeskus

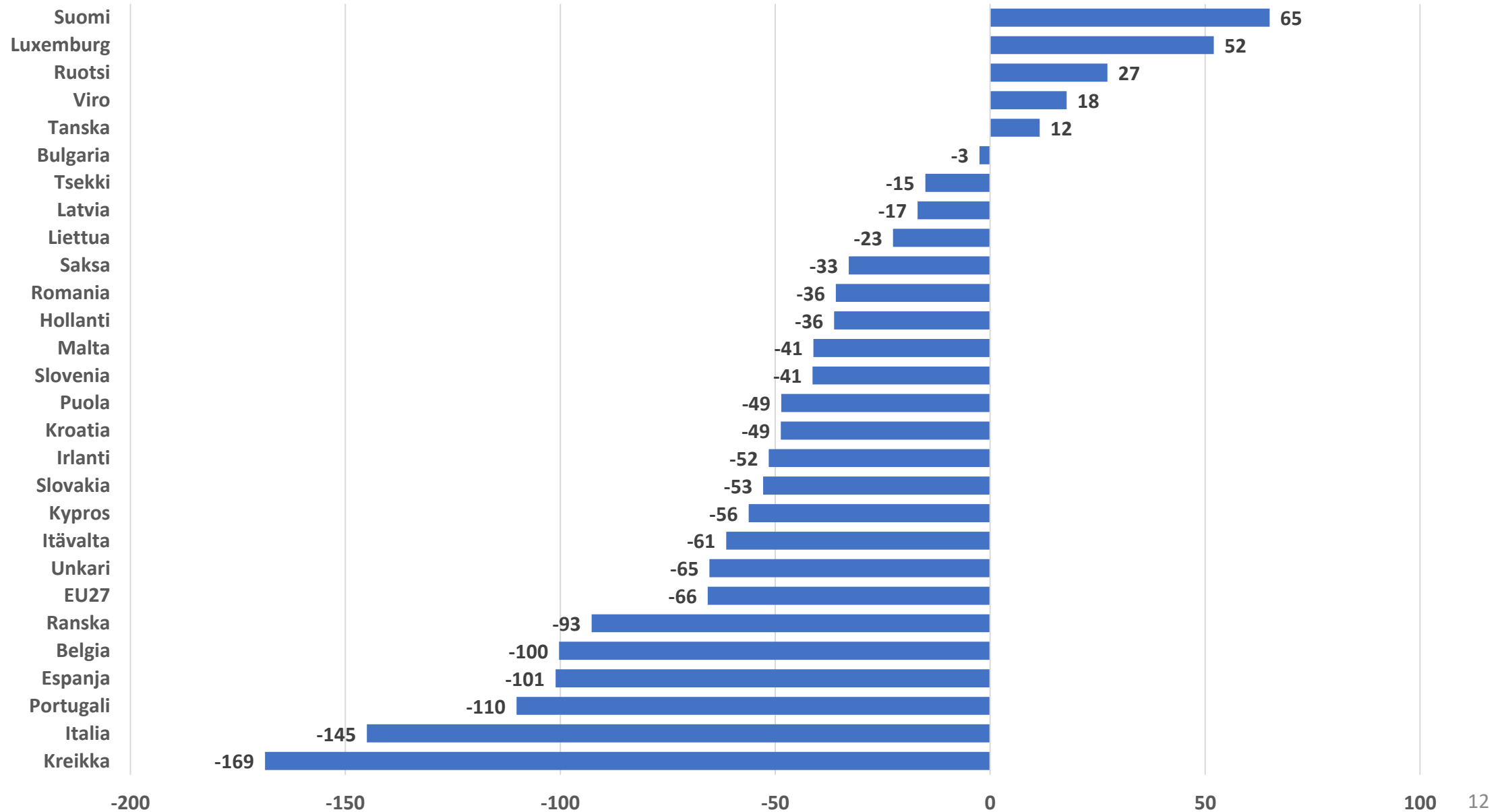
Valtionhallinnon velat ja varat

- Valtionhallinto on laajempi käsite kuin pelkkä budjettivaltio, se sisältää valtion virastojen ja laitosten lisäksi rahastot (pl. valtion eläkerahasto), yliopistot ja niiden kiinteistöyhtiöt, Senaatti-kiinteistöt, Yleisradion ym.
- Pelkän budjettitalouden bruttovelka kasvoi 19 miljardia euroa v. 2020
- Koko valtionhallinnon bruttovelka kasvoi 21 miljardia euroa
- Valtionhallinnon saamiset kasvoivat 17 miljardia euroa, siitä:
  - talletusten kasvu 6 mrd euroa
  - osakeomistusten arvo 10 mrd euroa (Neste oyj)
- Nettovelka kasvoi 4 miljardia euroa

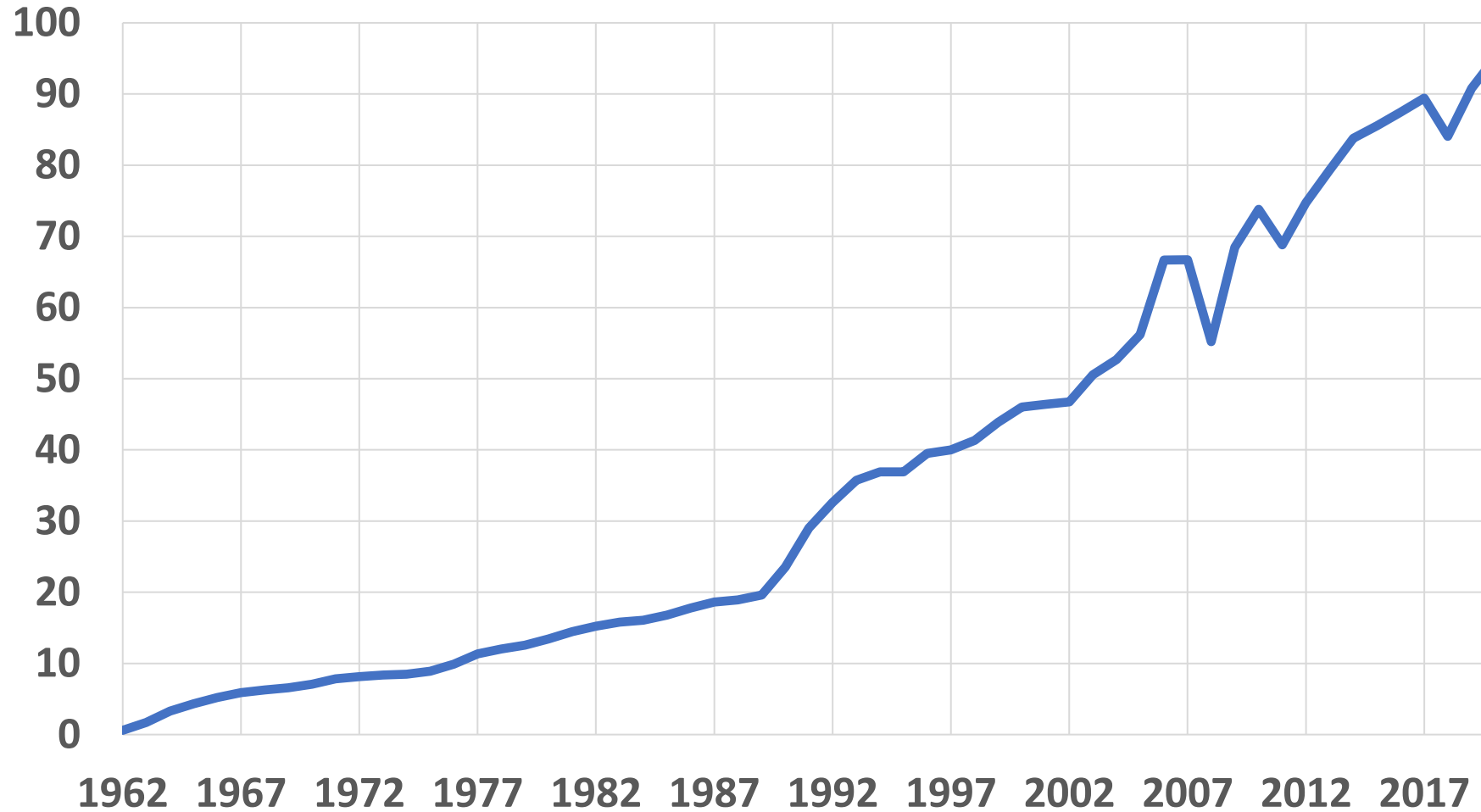
Julkinen velka ja korot

- Julkinen velka on luonteeltaan erilaista kuin yksityinen velka
- Valtio ja kunnat maksavat takaisin jokaisen yksittäisen velkakirjan, mutta maksaakseen velkansa ne ottavat usein uutta lainaa
- Julkista velkaa voi verrata kaikkien kotitalouksien velkaan
- **Julkisen velan todellinen kustannus ovat korot**
- Budjettitalouden korkokulut 4,8 > 0,9 miljardia euroa (2000 > 2020)
- Valtionvelan keskiporkko oli 0,57 prosenttia vuonna 2020
- Valtio saa nyt lainaa ainakin 5 vuodeksi kiinteällä, negatiivisella korolla
- Valtionvelasta 30 - 40 prosenttia on velkaa Suomen Pankille (EKP:lle)

Julkisyhteisöjen nettorahoitusvarat 2020, % bkt:sta, lähde: EU

Työeläkevarat 1962 - 2020, vuoden lopussa prosenttia ko. vuoden bkt:sta, lähde: Eläketurvakeskus ja Tilastokeskus

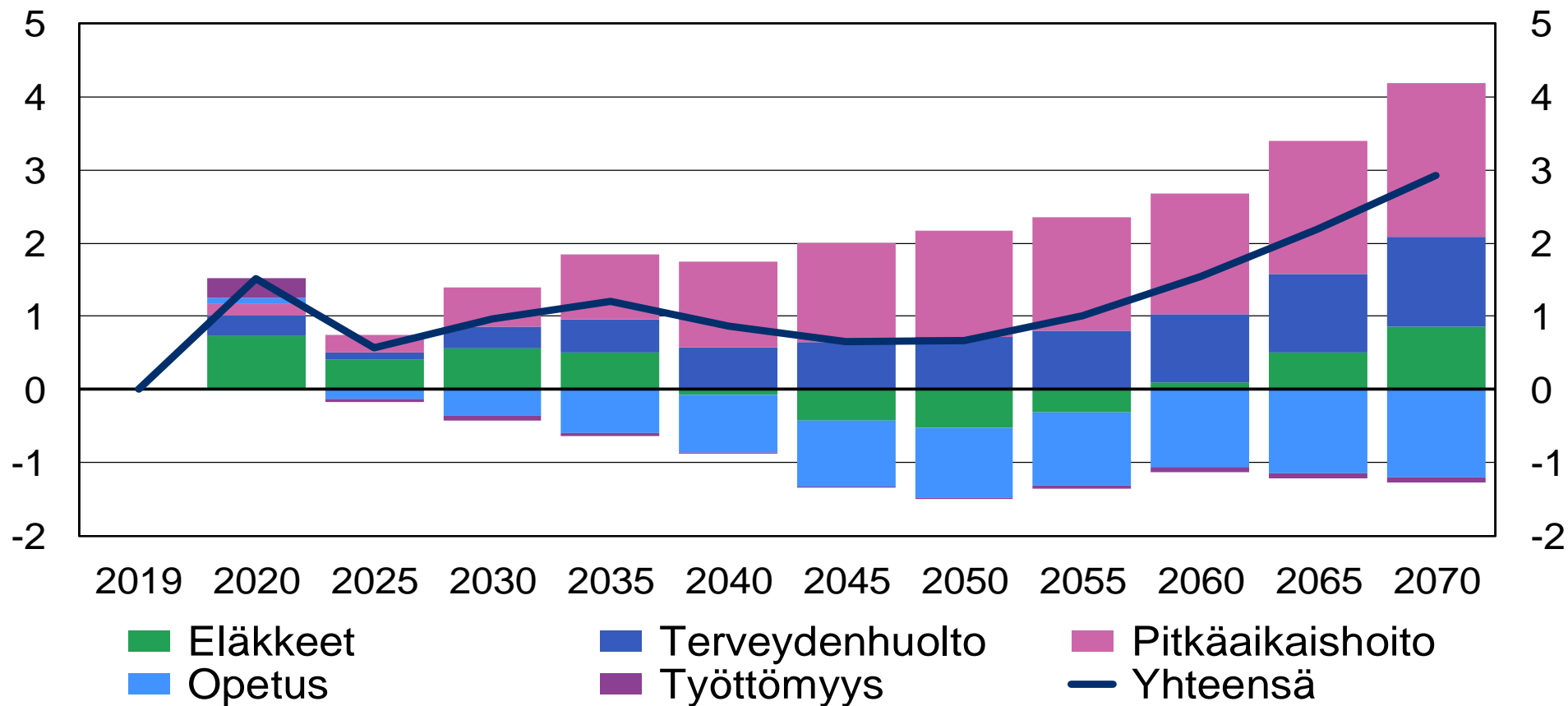

Miten työeläkevarat voisivat tukea julkista taloutta ja kansantaloutta?

- Korotetaan erityisesti pieniä eläkkeitä --> rajavero noin 40 % palautuu heti kunnille ja valtiolle
- Aletaan verottaa työeläkerahastojen (ja myös muiden verovapaiden yhteisöjen) saamia osinkoja
- Alennetaan työeläkemaksuja, mikä pienentää työvoimakuluja (työnantajan maksu) tai lisää kulutusta (työntekijän maksu)
- Ohjataan eläkevaroja kotimaisiin investointeihin ulkomaisten sijoitusten sijasta

Ikäsidonnaisten menojen muutos

vuodesta 2019, suhteessa BKT:hen, %

Kuvio on laadittu STM:n kehittämällä SOME-mallilla

Lähde: VM

VM34098

Verotuksen rakenne 2019, prosenttia

Lähde: Taxation trends in the European Union 2021

